

Boeren in ontwikkelingslanden adviseren geeft voldoening

‘Je helpt anderen vooruit’

Akkerbouwers adviseren boeren in het verre buitenland via de organisaties PUM en Agriterra. Ze doen dat als vrijwilligerswerk. Het levert mooie ervaringen en contacten met collega-boeren in een andere cultuur op. „Je bent daar voor een missie, maar je voelt je ook bevoorrecht dat je dit mag en kan doen”, zegt Henk Meijer uit Zeewolde.

Akkerbouwer Gerard Kistemaker kijkt mee met het klaarmaken van de akker in Oeganda. De mensen van PUM en Agriterra geven heel praktisch advies en houden daarbij rekening met de lokale omstandigheden.

Henk Meijer laat de Nepalese telers met een aardappelplant zien wat de pootgoedkwaliteit kan betekenen voor de oogst.

Agriterra is een organisatie die haar ontwikkelingswerk richt op boeren, boerenorganisaties en coöperaties in het buitenland. Bij PUM is het advieswerk gericht op het midden- en kleinbedrijf. Deze bedrijven blijken in de praktijk vaak agrarisch georiënteerd en daarom kan PUM net als Agriterra akkerbouwers en andere boeren uit Nederland inzetten. Bij PUM betreft 10 procent van de missies plantaardige teelt. In totaal is bijna een kwart van de missies van PUM landbouw en visserij.

Akkerbouwer Gerard Kistemaker (66) verkocht een jaar of acht geleden zijn bedrijf. Vanaf dat moment is hij actief voor PUM en werkt hij 50 procent op zijn oude bedrijf. „Ik vind het gewoon mooi om ontwikkelingshulp te doen zonder dat er geld aan te pas komt”, zegt de akkerbouwer uit Wieringerwaard (NH). „Het is goed om kennis over te brengen, al is het soms lastig, want een land als Mali is heel wat anders dan Nederland.”

De eerste keer dat Kistemaker voor PUM naar het buitenland ging, was naar Mongolië. Later bezocht hij ook Oeganda en Oekraïne. „Het gaat bijna altijd om de aardappelteelt en soms wat groenteteelt. Een missie duurt twee of drie weken. In Mongolië zat je 's avonds dicht bij de mensen daar, in Mali breng je de avonden door in een hotel.”

Kistemaker zegt vooral praktijkkennis met de lokale telers uit te wisselen. „Je ziet vaak dat de mensen daar dingen gewoon zo doen omdat het van oudsher zo gaat. In Mongolië ploegden de mensen in het voorjaar, maar het is er erg droog. Je moet dus water vasthouden voor een goede start van het gewas. Ik adviseerde daar om de grond alleen licht te bewerken bij het poten.”

Contacten leggen

Aan het werk in Mongolië hield Kistemaker contacten over waar hij nog steeds van hoort. „Je doet PUM niet voor geld. Ik ben van plan volgend jaar privé naar Mongolië te gaan. In Mali kom ik alles bij elkaar wel zes of zeven keer. Daarom kun je vriendschappen opbouwen in zo'n land.”

De akkerbouwer kan zich voorstellen dat de contacten in het buitenland goed kunnen zijn voor bijvoorbeeld de afzet van Nederlandse poters of zaden of voor tweedehands machines, maar dat is niet de eerste opzet. Soms is mechanisering niet het beste voor de telers in die landen. „Er is veel handwerk daar,

maar je wilt de mensen ook niet het werk uit handen nemen. Ik denk dat een plantmachine een verbetering kan zijn voor de opbrengsten, maar rooimachines zijn misschien niet nodig. Er zijn handen genoeg voor het werk.”

Avontuur

Matthijs Gebbink (29) is akkerbouwer in Espel (FL). Tijdens zijn studie verbleef hij al een half jaar in Egypte. „Dit voorjaar ging ik voor het eerst voor Agriterra naar Rwanda. We gingen daar de aardappelketen bekijken en veldadvies geven. Je komt in een heel andere cultuur. Daar moet je open voor staan. In Rwanda was de cultuur losser dan in Egypte. We maakten gelijk bij de eerste ontmoeting een grapje. Het was ontspannen. Ondertussen help je anderen vooruit. Er is totaal geen commercieel doel bij voor mij.”

Het directe contact en het praktische advies spreken Gebbink aan in het vrijwilligerswerk. „Je beoordeelt wat je ziet en geeft direct advies. Vaak doen mensen hun werk daar zoals ze het altijd gedaan hebben. Ze denken niet altijd over hoe het anders kan om een betere kwaliteit te krijgen of meer opbrengst. Een voorbeeld is dat ze consumptieaardappelen en pootgoed op dezelfde afstand poten. Ik heb geadviseerd om meer aardappelen per meter te zetten bij het pootgoed. Dan worden ze kleiner en krijg je er meer. Begin eens met 10 meter om het te proberen!”

„Je moet niet alles in één keer willen veranderen”, zegt Gebbink. „Hou het liever simpel en overzichtelijk. Als je eerst een proefveldje doet, maak je het heel tastbaar. Als het dan lukt, voelen de mensen de drijfveer om het voort te zetten. Het gaat hier én daar om hetzelfde ding: een goed eindproduct.”

Begrijpen

Bij alles gaat het er volgens Gebbink om de mensen goed te begrijpen. De omstandigheden zijn anders, dus de oplossingen ook. „Ik haal mijn motivatie voor dit werk uit mijn fascinatie voor landbouw. Daarbij is het prachtig om het buitenland te zien. Je voelt de waardering vanuit Agriterra en de mensen daar echt. Verder is alles supergeregeld. Ze bereiden alles goed voor en nemen je volledig mee. Ook na een missie houd je vaak contact en kun je vragen blijven beantwoorden.” ■

‘Het thuisfront staat helemaal achter dit werk’

Henk Meijer (53) is akkerbouwer in Zeewolde (FL). Hij kwam in contact met Agriterra via de ledenraad van bietentelerscoöperatie Cosun. „Ik heb gelijk gereageerd, want het leek me prachtig. Dat deed ik zelfs zonder overleg met mijn vrouw...” Vrouw en kinderen staan echter helemaal achter de regelmatige missies van Meijer. Hij was voorheen al in China voor Aviko en voor de Rabobank in India. Meijer doet het werk als het rustiger is op het eigen bedrijf. Zijn kinderen zijn 24, 22 en 19 jaar en ze vangen de zaken thuis samen met zijn vrouw op.

In oktober kwam de eerste aanvraag en in december zou de missie plaatsvinden. Het werd de eerste twee weken van januari en Meijer werkte met aardappeltelers en theeboeren in Nepal. De trainingen waren een vervolg op de training teeltregistratie. „Ze registreerden daar eerst niets. Wij gingen naar studiegroepen en deden een benchmark. Daarvoor ging Ron van Schaaijk van Rabobank Eindhoven mee. Het werd een mooie mix van praktijk en theorie. Ik heb nog steeds contact met hem.”

Kennis en ervaring is waar het bij dit werk om draait, zegt Meijer. „Je moet je goed verplaatsen in hoe het daar gaat en zeker niet gaan afkraken wat ze daar doen. Het is niet van ‘wij in Flevoland doen het goed en zo moet het’. Beter is het om het advies laagdrempelig te houden.”

Als voorbeeld noemt Meijer de teelt voor de verse markt in Nepal. „De grote knollen brengen op de markt het meeste op. De kleine worden pootgoed en die snijden ze dan liefst in vieren. Ik meende dat je zo een te zwakke plant krijgt en lagere opbrengsten met kleinere knollen. Daarom stelde ik voor grotere poters te gebruiken en die dan in tweeën te snijden. Het hoeft niet op het hele veld. Probeer eerst maar een rijtje. Misschien wordt de oogst zo anderhalf keer zo groot. Het lijkt wat te kosten, maar zo raken de mensen zelf overtuigd.”

Registreren

Meijer vindt het heel belangrijk dat de boeren opschrijven wat ze doen. Dan bekijft het en organiseren telers hun leerproces zelf. „Je krijgt te maken met leergierige mensen. Wie niets met de cursus registratie deed, kwam ook niet op de vervolgcursus. De organisatie heeft een veldwerker die de contacten onderhoudt. Zo weten ze ook welke specialist nodig is: iemand met teeltkennis, kennis van diervoeding, bewaring van product of iemand die weet over de oprichting van coöperaties.”

„Als je weer thuis komt, besef je hoe goed we het hier voor mekaar hebben. Het geeft voldoening en je leert relativeren. Wij kunnen ons zo druk maken om kleine dingen. Je hoopt met die mensen een betere toekomst op te bouwen. In Nepal werken de mannen vaak tien maanden in het buitenland in de bouw, terwijl de vrouwen voor het landbouwbedrijf en de kinderen zorgen.” Meijer hoopt dat zijn werk vooruitgang brengt voor deze gezinnen. Thuis maakt hij een rapport van elke missie, want dat hoort bij het werk en hij kijkt al weer uit naar een volgende reis. „Ik hoop elke dag dat ze bellen. Misschien is er wat voor me te doen in een groot aardappelproject in Rwanda en ik wil zeker ook wel weer naar Nepal, ook om te zien of het advies resultaat heeft.”